

УДК 681.324

Ю.Ф. Кучеренко

Харківський університет Повітряних Сил імені Івана Кожедуба, Харків

НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ЗБРОЙНИХ СИЛ ДЛЯ ЇХ ЗАСТОСУВАННЯ В СУЧАСНИХ ВІЙНАХ

У статті дається аналіз змін характеру і ознак ведення сучасних війн та показані можливі напрями розвитку збройних сил з метою здійснення якісного протиборства з військами більш високотехнологічного противника під час ведення сучасних війн (конфліктів).

Ключові слова: бойові дії, війська, зброя, напрями, процес, система озброєння, тактика, управління.

Вступ

Постановка проблеми. Бойові дії (операції, конфлікти), що відбувались за участю різних угруповань збройних сил США на початку XXI століття, стали революційними у військовій справі завдяки застосування мережецентричних принципів їх ведення, в результаті чого відбувалось збільшення бойової потужності міжвидових угруповань (МУ) військ за рахунок створення інформаційно-комунікаційної мережі, яка поєднувала в єдине ціле різні джерела інформації, органи управління та вогневі засоби і забезпечувала синхронізоване їх застосування у реальному масштабі часу.

Основними ознаками ведення мережецентричних війн є:

широкомасштабне застосування військами засобів високоточної зброї і робототехніки,

використання новітніх інформаційних технологій та штучного інтелекту для управління військами;

формування МУ та бойових груп різного призначення для виконання широкого кола завдань;

можливість військ (різних контингентів) здійснювати ведення безконтактних бойових дій.

Вирішення питання інтегрованого застосування МУ усіх наявних сил та засобів при веденні сучасних (мережецентричних) війн для отримання інформаційної переваги над противником є першочерговим завданням, а тому пошук ефективних шляхів розвитку збройних сил (ЗС) на сучасному етапі з метою визначення можливості щодо їх протиборства з високотехнологічним противником має дуже актуальне значення.

Аналіз літератури. В наведеній літературі [1-12] розглядаються питання щодо тенденції розвитку війн, застосування тактики мережецентричних дій, створення сучасних військ та управління ними, але розгляду питань визначення напрямів розвитку ЗС для їх застосування в сучасних війнах для ефективної протидії військам більш високотехнологічного противника в них уваги не приділялось.

Головна мета статті полягає в розгляді можливих напрямів розвитку ЗС, для створення сучасних військ які б могли здійснювати якісне протиборство з високотехнологічним противником під час ведення сучасних війн (конфліктів).

Основна частина

Оскільки, вирішальним значенням для досягнення мети в сучасних війнах є не загальна чисельність військ та озброєння, а вміння командирів (командування) синхронізовано застосовувати усі наявні сили та бойові засоби міжвидових угруповань військ у реальному масштабі часу за єдиним задумом командування, використовуючи при цьому єдиний інформаційно-комунікаційний простір, то визначення певних варіантів дій проти більш високотехнологічного противника, який використовує мережеві технології збройної боротьби, з метою зниження ефективності застосування його військ і засобів є першочерговою задачею, для різних збройних сил, в тому числі і для Збройних Сил України, яким в найближньому часі не по кишені вести безконтактні бойові дії з використанням єдиного інформаційно-комунікаційного простору враховуючи обсяги їх фінансування, а тому вони будуть змушені вести бойові дії застосовуючи озброєння четвертого покоління.

З метою підвищення ефективності протидії більш високотехнологічному противникові в сучасних війнах та найбільш повного використання бойового потенціалу своїх військ і нанесення противнику максимально можливих втрат в його живій силі та техніці, необхідно здійснити розвиток своїх збройних сил за наступними можливими напрямами:

вдосконалення організаційно-функціональної структури ЗС (перехід на збройні сили, основу яких складатимуть високомобільні, добре озброєні міжвидові угруповання військ та різні за призначенням бойові групи), що значно підвищить їх маневреність, розвідзахищеність та оперативність застосування, бо перехід до тактики застосування

високо організованої сукупності необхідних сил і засобів (адекватних певним загрозам, що виникли) дії яких синхронізовані у часі надасть значну перевагу перед контингентом військ, якій хоча і значно перевищує їх за можливостями при прямому їх порівнянні, але в цілому за рахунок того, що їх буде значно більше (йому складніше буде їх виявити і знищити) і їх озброєння буде застосовуватись інтегровано за єдиним задумом командування, то їх бойові можливості будуть значно збільшені і вони будуть здатними протистояти більш високотехнологічному противникові;

вдосконалення тактики дій військ (перехід від фронтального протистояння до концентрації зусиль у тих областях, де вдається викрити слабкі сторони (вразливість) противника чи то в озброєнні, способах ведення бойових дій, або в його бойовій побудові і особливо, в системі управління, порушення яких і є метою дій своїх військ), що потребує переорієнтації тактичного мислення командирами і здійснення відходу від позиційних форм протистояння до дій заснованих на принципах асиметричності, ударно-вогневого маневру, інтеграційного управління військами та озброєнням, єдності зусиль в інформаційно-телекомунікаційному просторі;

створення перспективної системи управління ЗС нового типу (переходу від строго багатовірівневої системи управління військами до тривірневої (у ідеальному варіанті дворівневої) системи управління), що надасть можливість здійснювати управління всіма елементами збройних сил (певними МУ) з одного пункту управління (який повинен будуватись у стаціонарному варіанті виконання для управління ЗС в мирний час і у рухомому варіанті під час бойових дій (наземна і повітряна компоненти) з метою підвищення безперервності управління) за єдиним планом командування, що значно підвищить оперативність управління військами та їх бойовими засобами;

вдосконалення процесу автоматизованого управління військами та бойовими засобами і в першу чергу за рахунок забезпечення якісно нового рівня інформаційної сумісності систем розвідки, контролю, навігації, управління та різних ударних засобів і комплексів, а також створення багатофункціональних комплексів засобів автоматизації (КЗА) з управління військами і їх бойовими засобами із забезпеченням інтелектуалізації процесу їх функціонування, що надасть можливість командирам здійснити синхронізацію дій різнорідних частин і підрозділів МУ, бойових груп у реальному масштабі часу, при виконанні ними бойових завдань в умовах швидкої зміни оперативної обстановки, а також вдосконалення та використання командирами (органами управління) нових методів з

управління військами особливо при плануванні бойових дій (на що витрачається найбільше часу з всього терміну циклу управління військами, все це значно підвищить оперативність управління МУ в сучасних війнах;

формування високоінтелектуального (бо в сучасних війнах буде відбуватись широкомасштабне застосування різних засобів ураження високої складності, в тому числі засобів і систем високоточної зброї, інтелектуального озброєння та озброєння, що ґрунтується на нових фізичних принципах дії, а також різних програмно-технічних засобів і систем для вирішення усього об'єму функціональних завдань особового складу) і психологічно стійкого (з підвищеними у офіцерів та солдат фізичними та морально-психологічними якостями, бо у цих війнах буде відбуватись жорстке протистояння противників в умовах інформаційного та психологічного впливу одного на іншого, з метою забезпечення повної деморалізації військ та його керівництва) бійця, який здатний виконати бойове завдання і вижити в умовах майбутнього тактичного бою, модель якого буде носити максимально інформаційний, електронно-роботизований та високо технологічний характер;

перехід до якісно нової перспективної системи озброєння збройних сил, яка б за рахунок комплексного застосування своїх засобів (в тому числі засобів, основаних на нових фізичних принципах дії), формувала єдиний площинний бойовий порядок у всій зоні відповідальності відповідного міжвидового угруповання та дозволяла нарощувати свої можливості при веденні сучасних війн в напрямках забезпечення боротьби злюбими типами засобів повітряно-космічного нападу противника, його системами і засобами високоточної озброєння, різними інтелектуальними засобами, мережецентричним характером управління його військами, а також в одночасі забезпечувала підвищення захищеності своїх військ, їх пунктів управління, засобів автоматизації і зв'язку і інших важливих об'єктів;

розробка засобів озброєння, що здатне забезпечити отримання інформаційної переваги над військами противника і в першу чергу засобів інформаційного та програмного впливу на різні інформаційні (аналітичні, розвідувальні системи та системи контролю і управління) системи та КЗА за рахунок введення в них вірусів, які б виводили їх з ладу або порушували їх функціонування.

Виконання певних заходів за вказаними напрямками розвитку збройних сил, в тому числі і ЗС України повинно у подальшому забезпечити ефективне їх протистояння з військами більш високотехнологічного противника під час ведення сучасних війн (конфліктів).

Висновок

З метою відповідності сучасним вимогам, що висуваються до збройних сил при їх застосуванні в мережецентричних війнах необхідно здійснити:

- розвиток військ в напрямі вдосконалення їх організаційно-функціональної структури,
- вдосконалення тактики їх дій,
- створення перспективної системи управління ними та вдосконалення процесу управління військами і бойовими засобами,

перехід до якісно нової перспективної системи їх озброєння та розробки засобів озброєння основаних на нових фізичних принципах дії.

Це забезпечить можливість військам здійснювати якісне протидіяння з високотехнологічним противником під час ведення сучасних війн.

Список літератури

1. Раскин А.В. Сетецентрическая война – война информационной цивилизации / А.В. Раскин, В.С. Пеляк // Зарубежное военное обозрение. – 2008. – № 4. – С. 73-80.
2. Янов О. Сухопутные войска США: основные направления строительства / О. Янов // Зарубежное военное обозрение, 2007. – Вып. №7. – С. 21-27.
3. Демидов Б.А. Элементы методологии обоснования направлений развития и формирования облика перспективной системы вооружения вида вооруженных сил государства / Б.А. Демидов, А.Ф. Величко, О.А. Хмелевская // Системы управления, навигации та зв'язку. – К.: ДП ЦНДІ НіУ, 2010. – Вып. 3(15). – С. 187-194.
4. Антонов В.М. Комп'ютерні мережі військового призначення / В.М. Антонов, О.Ю. Пермяков. – К.: МК-Прес, 2005. – 314 с.
5. Кондратьев А. Реализация концепции «сетецентрическая война» в ВВС США / А. Кондратьев // Зарубежное военное обозрение, 2009. – № 5. – С. 44-49.
6. Корчагин С. Зарубежные концепции ведения нетрадиционных боевых действий в локальных конфликтах / С. Корчагин // Зарубежное военное обозрение. – 2007. – № 8. – С. 3-7.
7. Странников А.М. Информационная борьба у военных конфликтах другой половины XX столетия / А.М. Странников. – К.: Альтерпрес, 2006. – 191 с.
8. Ляпин В.Р. О построении комплексов средств автоматизации в АСУ войсками (силами) для ведения сетецентрических действий / В.Р. Ляпин, В.Н. Зимин, В.В. Барвиненко // Военная мысль. – 2011. – № 11. – С. 54-61.
9. Паршин С.А. Современные тенденции в теории и практике совершенствования оперативного управления вооруженными силами США / С.А. Паршин, Ю.Е. Горбачев, Ю.А. Кожанов. – М.: Едиториал УРСС, 2009. – 80 с.
10. Дульнев П.А. Асимметричное противодействие в сетецентрической войне / П.А. Дульнев, В.Г. Ковалев, Л.Н. Ильин // Военная мысль. – 2011. – № 10. – С. 3-8.
11. Сидорин А.Н. Вооруженные силы США в XXI веке / А.Н. Сидорин, В.М. Прищепов, В.П. Акуленко. – М.: Военная книга, 2013. – 800 с.
12. Вооруженные силы зарубежных государств. Информационно-аналитический сборник / А.Н. Сидорин, Г.М. Минганин, В.М. Прищепов, В.П. Акуленко. – М.: Воениздат, 2009. – 528 с.

Надійшла до редколегії 30.10.2013

Рецензент: д-р техн. наук, проф. Б.О. Демідов, Харківський університет Повітряних Сил ім. І. Кожедуба, Харків.

НАПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЯ ВООРУЖЕННЫХ СИЛ ДЛЯ ИХ ПРИМЕНЕНИЯ В СОВРЕМЕННЫХ ВОЙНАХ

Ю.Ф. Кучеренко

В статье дается анализ изменения характера и черт ведения современных войн и показаны возможные направления развития вооруженных сил с целью осуществления качественного противоборства с войсками более высокотехнологичного противника при ведении современных войн.

Ключевые слова: боевые действия, войска, оружие, направление, процесс, система вооружения, тактика, управление.

THE DIRECTION OF DEVELOPMENT ARMED FORCE FOR THEY APPLICATION IN THE MODERN WAR

J.F. Kucherenko

The article gives the analysis change character and outline modern war and show some in the direction of development armed force for they fight of the development enemy troops by conduct in the modern war.

Keywords: battle act, troops, arms, direction, process, system arms, tactics, control.